

Putnu vairošanās

Jānis Priednieks 2013

Sezonālās izmaiņas putnu dzīvē - vides sezonālo izmaiņu atspoguļojums

- Vairošanās periods
 - teritorijas aizņemšana riests, ligzdas, mazuļu attīstība
- Pēcligzdošanas periods - vairošanās jāpārtrauc, jo:
 - sākas spalvumaiņa
 - jāpaspēj sagatavoties rudens migrācijai
 - jāsaprot uz kuriem atgriezties "kaut kad"
 - jauno putnu dispersija
- Migrāciju un/vai ziemošanas periods

Putnu sezonālie fizioloģiskie stāvokļi, kuru ciklus regulē fotoperiods

- Dzimumaktivitātes attīstības laiku un ātrumu (gonādu palielināšanās utt.)
- Pirmsriesta spalvumaiņas laiku
- Pirmsmigrācijas stāvokļa attīstību
- Pavasara virziena orientācijas ieslēgšanos migrējošām sugām
- Noteicošais faktors visos periodos - barības pieejamība, daudzums

Iespējas piedalīties vairošanās procesā

- vai ir brīva teritorija ligzdošanai ?
- ligzdošana kolonijās - arī tajās ir labākas un sliktākas vietas
- poligāmija - 3 % putnu
 - poligīnija (tēviņš pārojas ar vairākām mātītēm)
 - poliandrija (mātīte pārojas ar vairākiem tēviņiem)
- dominējošajam tēviņam ir visvairāk pēcnācēju

Vistveidīgo putnu riesti

Gugatņu riesti

Riesta periods - piemērs saskaņas meklējumiem monogāmajiem putniem

Riesta periods - piemērs saskaņas meklējumiem monogāmajiem putniem

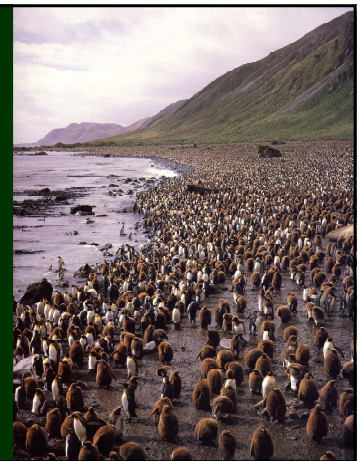
Ligzdošanas biotopa izvēle

Putniem - faktoru summa

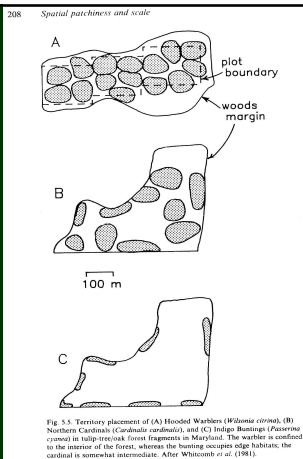
- ainava un reljefs
- ligzdošanas, dziedāšanas, novērošanas, barošanās un dzeršanas vietas
- barība
- citi dzīvnieki, sociālais faktors daļai

Saistību ar biotopu pastiprina saistība ar izvēlēto vietu, īpaši pieaugušiem putniem

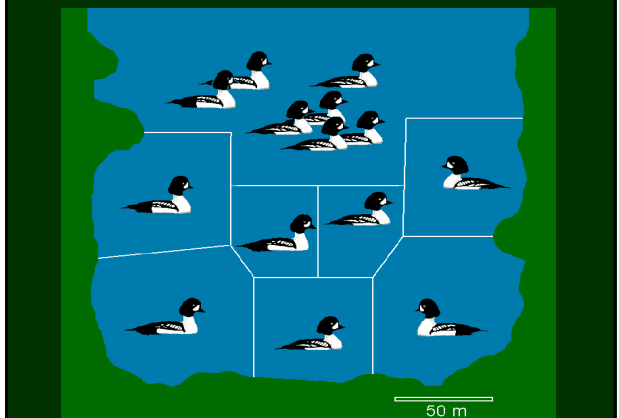
Dažas vietas ir īpaši nozīmīgas

Kā sadalīt meža puduri ?

Gaigalas sadala teritorijas

Produktivitāte vairošanās sezonā - dažādi risinājumi

- determinēts vai nedeterminēts olu skaits
- daudz olu dējumā vai vairākas perēšanas reizes
- plēsonības ietekme un risinājumi
 - īsāks "ligzdas" laiks
 - laba maskēšanās
 - aizvilinoša un/vai uzbrūkoša uzvedība

Dzīves laika produktivitāte - piemērs

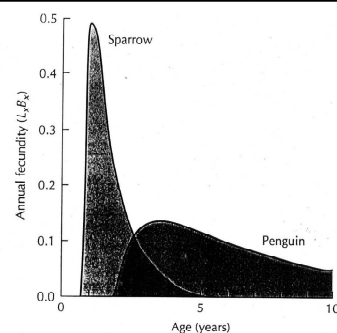

Fig. 20-2 Reproductive efforts by a sparrow and a penguin, expressed as the product of expected annual fecundity ($L_x B_x$), where L_x is the probability of survival to a particular age, and B_x is age-specific fecundity. The short-lived sparrow produces more young every year than does the long-lived penguin, but their total reproductive efforts (areas under the curves) are roughly the same. (Adapted from Stearns 1973b)

Ligzdošanas sekmes, produktivitāte

Var būt atkarīgas no:

- no biotopa veida
- biotopu teritoriālā sadalījuma un proporcijām (teritorijas kvalitātes)
- plēsonības un traucējumu ietekmes
- populācijas blīvuma
- klimatiskajiem apstākļiem
- barošanās iespējām konkrētajā gadā

"Rezerves" mazuli putniem

- Ja olas sāk perēt pirms pēdējās olas izdēšanas, ligzdā ir mazulis, kas mazāks par pārējiem
- Bieži stārķveidīgajiem, pūčveidīgajiem, piekūnveidīgajiem
- Labos barošanās apstākļos barības pietiks visiem, izaugs arī pastarītis
- Barības trūkuma apstākļos pastarītis var kļūt par barības objektu

Kuru barot?

Ligzdu veidi

- bedrīte - aizsardzība balstās uz perējošā putna un olu aizsargkrāsu
- paslēpta augājā uz zemes vai nedaudz virs zemes, virsūdens augājā
- maskēta zaros vai pie koka stumbra
- spraugas, nišas, dobumi
- nepieejamas vietas klintīs
- nepieejamas vietas purvainās un applūdušās teritorijās u.c.

